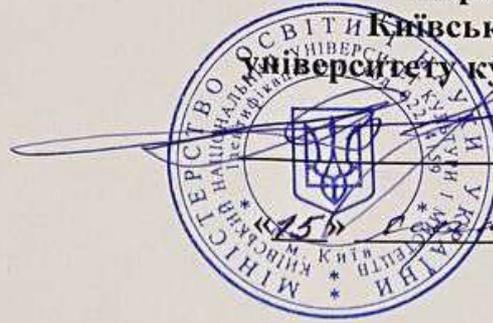

ЗАТВЕРДЖУЮ

Перший віце-президент

Київського національного
університету культури і мистецтв

І. С. Бондар

2025 р.

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Коритної Аліни Юріївни «Мистецько-педагогічна школа бальної хореографії Київського національного університету культури і мистецтв у культурі України», поданої на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 034 Культурологія

Актуальність теми та її зв'язок із планами науково-дослідних робіт. Діяльність наукових, педагогічних, мистецьких шкіл відіграє важливу роль в культурі України. Неформальні та/або формальні творчі об'єднання декількох поколінь митців, науковців, педагогів, характерними ознаками яких є наявність лідера – засновника напряму (програми), його учнів-послідовників, прибічників сталих традицій, сформованих у колективі, згуртованість навколо успішного розв'язання соціально і професійно значущої проблеми, ефективність функціонування школи, свідченням чому є якість та кількість проектів та навчально-тренувальної діяльності, підготовлених фахівців та ін. беруть активну участь у сучасному культуротворенні. Дослідження діяльності таких об'єднань важливе в аспекті відтворення цілісної панорами культурних процесів.

Серед таких феноменів помітне місце посідає мистецько-педагогічна школа бальної хореографії Київського національного університету культури і мистецтв, становлення якої розпочалося з моменту введення до навчальних планів дисциплін з бального танцю та приходу на навчання студентів, що спеціалізувалися на цьому різновиді хореографії, згодом – відкриття кафедри бальної хореографії (1994) за ініціативи та під орудою кандидата мистецтвознавства Олени Касьянової. Насичена художня та науково-педагогічна діяльність кафедри, активна участь у мистецьких заходах дозволяють говорити про важливість дослідження названих процесів крізь культурологічну призму.

Масштабність культуротворчої діяльності мистецько-педагогічної школи бальної хореографії КНУКіМ зумовлює науковий інтерес фахівців, серед яких О. Вакуленко, О. Касьянова, А. Крись, Т. Павлюк, А. Підлипська, О. Просьолков та ін. Однак досі комплексного дослідження, присвяченого заявленій темі, проведено не було, що підтверджує її актуальність.

Мета дослідження – виявити основні напрями та особливості діяльності мистецько-педагогічної школи бальної хореографії КНУКіМ в оптиці культуротворення.

Дисертацію виконано в межах теми науково-дослідної роботи Київського національного університету культури і мистецтв «Хореографічна культура України та світу: історико-теоретична та практично-прикладна оптика» (державний реєстраційний номер 0121U114668), вона відповідає темам та планам наукової роботи кафедри івент-менеджменту та індустрії дозвілля КНУКіМ, де було проведено дослідження.

Особистий внесок здобувача. Дисертація є самостійним дослідженням у межах спеціальності 034 Культурологія, наукові положення та висновки і пропозиції, що виносяться на захист, отримано здобувачкою особисто. Усі наукові публікації є одноосібними, окрім публікації, що індексується у наукометричній базі Scopus, де А. Коритною проведено огляд літератури, взято участь в опрацюванні результатів опитування та формулюванні висновків).

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, які захищаються. Сформульовані наукові положення, висновки та рекомендації, представлені у дисертаційному дослідженні А. Коритної, є методологічно обґрунтованими і достовірними, ґрунтуються на комплексному дослідженні особливостей мистецько-педагогічної школи бальної хореографії Київського національного університету культури і мистецтв та її ролі у культурі України з позицій міждисциплінарної методології. У роботі подано теоретичне обґрунтування феномена «мистецько-педагогічна школа» у сфері хореографії; окреслено процеси поширення бальної хореографії та створення мистецько-педагогічних шкіл в Україні середини ХХ – початку ХХІ ст. крізь призму історико-культурних процесів; охарактеризовано передумови та процес становлення мистецько-педагогічної школи бальної хореографії КНУКіМ; з'ясовано основні напрями діяльності осередку бальної хореографії КНУКіМ як мистецько-педагогічної школи; виявлено роль цієї школи у культурно-мистецькому житті України.

Зміст дисертації та структура викладення основних положень свідчать про повноту розкриття поставлених авторкою науково-практичних завдань у межах наукового дослідження. У дисертації чітко сформульовано усі складові вступної частини роботи: обґрунтування вибору теми дослідження, мету і завдання, наукову новизну і практичну значущість отриманих результатів, об'єкт і предмет дослідження, його структуру. Це засвідчує про професійну орієнтацію авторки у проблемі, уміння критично опрацьовувати масив наукової літератури та джерельної бази.

У першому розділі «Мистецько-педагогічна школа бальної хореографії КНУКіМ як предмет наукового дослідження» проаналізовано літературу з теми та джерельну базу дослідження, визначено його теоретико-методологічні засади, уточнено поняття «мистецько-педагогічна школа» та «школа бальної хореографії».

У другому розділі «Бальна хореографія в УРСР та незалежній Україні: культурологічні ракурси» окреслено основні віхи поступу бального танцю в Радянській та незалежній Україні від «буржуазного пережитку» до інструменту

міжнародної культурної дипломатії, охарактеризовано бальний танець як освітній феномен.

У третьому розділі «Школа бальної хореографії КНУКіМ: генезис та поступ» виявлено передумови відкриття кафедри бальної хореографії та проаналізовано процес становлення мистецько-педагогічної школи бальної хореографії; з'ясовано основні напрями діяльності кафедри бальної хореографії як мистецько-педагогічної школи; виявлено специфіку наукової діяльності мистецько-педагогічної школи бальної хореографії.

У висновках, що відповідають завданням, доводять комплексність завершеність проведеного дослідження, викладено основні результати дисертації.

Основні результати дослідження, ступінь їх наукової новизни та значущості. Наукова новизна отриманих результатів дисертації полягає в тому, що: *вперше:*

– предметом спеціального дослідження стала діяльність мистецько-педагогічної школи бальної хореографії КНУКіМ в оптиці культуротворення;

– виявлено передумови відкриття кафедри бальної хореографії та проаналізовано процес становлення мистецько-педагогічної школи бальної хореографії КНУКіМ;

– концептуалізовано основні напрями діяльності кафедри бальної хореографії КНУКіМ як мистецько-педагогічної школи;

– проаналізовано наукову діяльність мистецько-педагогічної школи бальної хореографії КНУКіМ;

– введено до наукового обігу архівні матеріали, що уточнюють та доповнюють панораму генези та поступу школи бальної хореографії КНУКіМ;

уточнено:

– визначення поняття «мистецько-педагогічна школа» у сфері хореографії та «школа бальної хореографії»;

набули подальшого розвитку:

– концепція розвитку бального танцю в Радянській та незалежній Україні;

– аналіз бального танцю як освітнього феномену.

Теоретичне значення результатів дослідження полягає в концептуалізації поняття «мистецько-педагогічної школа в хореографії» та обґрунтуванні його застосування щодо діяльності осередку бальної хореографії Київського національного університету культури і мистецтв; розробленні методики дослідження мистецько-педагогічних шкіл кафедр (освітніх програм) хореографії у закладах вищої освіти.

Практичне значення одержаних результатів. Здобуті наукові дані, положення, висновки, залучений фактичний матеріал можуть бути використані в подальших теоретичних розробках, присвячених дослідженню діяльності мистецьких, педагогічних, наукових шкіл в процесах культуротворення, хореографічного мистецтва в Україні; при створенні праць із проблем культури і мистецтва, зокрема української хореографічної культури; при підготовці спецкурсів, методичних посібників і підручників для студентів закладів вищої освіти відповідного профілю; при розробці концепцій діяльності структурних підрозділів закладів вищої освіти та ін.

Достовірність одержаних результатів. У Висновках узагальнено основні результати дослідження, які є достовірними. Дослідження А. Коритної базовано на комплексній методології, що полягає у використанні сучасних культурологічних, філософських, історичних та мистецтвознавчих концепцій, послугованні традиційним та новітнім дослідницьким інструментарієм, застосуванні ряду загальнонаукових та спеціальних методів, що гарантувало досягнення науково обґрунтованих результатів.

Ґрунтуючись на аналізі сучасних хореологічних студій, можна констатувати відсутність до сьогодні комплексного дослідження, присвяченого мистецько-педагогічній школі бальної хореографії КНУКіМ у культурі України, зокрема, її місця у науковому дискурсі, наголосити на застосуванні культурологічних підходів, зважаючи на масштабність феномену. Школа бальної хореографії КНУКіМ є не лише освітнім осередком, а потужним культуротворчим центром, який забезпечує професійне навчання, збереження традицій і підтримку інноваційних підходів у розвитку мистецтва бального танцю. Такий підхід дозволяє уникнути вузькофахової герметизації, усвідомити місце мистецько-педагогічної школи бальної хореографії КНУКіМ у загальнокультурному континуумі.

Поняття «школа бальної хореографії» є інтегративним, об'єднує мистецькі, наукові та педагогічні аспекти. Мистецький складник передбачає специфічні особливості емоційно-почуттєвого та духовно-ціннісного освоєння дійсності (художньої діяльності), поєднання об'єктивного та суб'єктивного, раціонального та ірраціонального (емоційно-почуттєвого) начал, а також відбиття особистісних, національно-культурних, історичних та інших особливостей. Науково-педагогічний складник засвідчує поєднання дослідницької та навчальної діяльності з підготовки фахівців хореографічної спеціальності та одночасно науково-педагогічних працівників для кафедри.

Поняття «школа хореографії» можна вживати на означення художньої діяльності у сфері самостійного виду мистецтва (хореографія), а поняття «школа бальної хореографії» – у сфері самостійного різновиду хореографічного мистецтва (бальна хореографія).

У контексті культурно-історичних обставин становлення мистецько-педагогічної школи бальної хореографії Київського національного університету культури і мистецтв доцільно проаналізувати особливості функціонування бального танцю в УРСР. Упродовж тривалого часу, в силу ідеологічних та політичних причин, бальна хореографія в Радянській Україні, як і в інших радянських республіках та державах соціалістичного табору, залишалася ізольованою від глобальних тенденцій розвитку цього виду мистецтва. Бальний танець, що сприймався радянською моноідеологією як вияв буржуазної культури, зазнавав системного утиску з боку партійно-державних інституцій, був фактично маргіналізований у культурному дискурсі.

Формування освітньої, конкурсної та організаційної системи бальної хореографії в УРСР відбувалося поступово, проходячи етапи трансформації – від повного заперечення західного танцювального репертуару у 1920-х роках до його часткової адаптації та включення у практику художньої самодіяльності в другій половині ХХ століття. Зокрема, розвиток конкурсного бального танцю в УРСР був значною мірою ускладнений політичною ізоляцією від західної

танцювальної традиції, де утвердилися стандартизовані форми змагальної (спортивної) хореографії.

Бальна хореографія в системі освіти УРСР пройшла шлях від заборони до офіційного визнання. Система самодіяльності стала інструментом поступової легалізації та популяризації бального танцю. Ідеологічний контроль супроводжував кожен етап інтеграції бальної хореографії. Система громадських організацій та клубів, покладена в основу організації бально-спортивного танцювання в незалежній Україні, дозволяє розвиватися конкурсному напрямку бальної хореографії, реалізовувати всеукраїнські та міжнародні проекти, що позитивно позначається загалом на системі бального танцю України та світу.

Передумови відкриття кафедри бальної хореографії у Київському державному інституті культури можна доволі умовно розділити на соціокультурні та мистецько-педагогічні. До перших віднесемо послаблення утисків західних проявів у культурі СРСР, входження бального танцю від 1957 року до кола дозволених дозвілєвих форм у радянському суспільстві, поступове послаблення ідеологічного тиску на культурно-мистецьку сферу, що призвело до поширення в УРСР сучасних напрямів танцю, зокрема, й новітньої стилістики сучасного конкурсного бального танцю. Створення суверенної держави Україна 1991 року сприяло демократизації, у тому числі й освітнього середовища, розбудові вітчизняної системи хореографічної освіти, руйнуванню інформаційної ізоляції, зокрема, проникненню з-за кордону новітньої інформації про бальне танцювання.

Серед мистецько-педагогічних передумов – відкриття кафедри хореографії у КДІК 1970 року, де провадили викладання дисциплін з бального танцю; створення після 1991 року федерацій бального танцю; підвищення потреби у педагогічно-керівних, виконавських, балетмейстерських кадрах в бальній хореографії та ін. Особистість О. Касьянкової відіграла вагомий роль у відкритті кафедри бальної хореографії: її масштабна наукова, педагогічна, мистецька діяльність стала прикладом для наслідування співробітників кафедри та студентів, однодумців та послідовників по всій Україні, стратегічно вплинула на формування вищої хореографічної освіти у сфері бального танцю. Особистісні якості, як-от наполегливість, працездатність, цілеспрямованість тощо, значний досвід клубного та конкурсного танцювання дозволили О. Касьянкової та О. Касьянову усвідомити необхідність створення системи підготовки фахівців з вищою хореографічною освітою за спеціалізацією «бальна хореографія», і відкриття кафедри стало вагомим кроком на шляху інституціоналізації такої освіти.

Відлік початкового етапу формування школи можна вести від початку викладання дисциплін з бального танцю (історико-побутовий танець, танці європейської та латиноамериканської програм бальних танців) на кафедрі хореографії в Київському державному інституті культури (заснована 1970 року) Попри те, що діяльність кафедри хореографії була переважно зорієнтована на підготовку фахівців з народно-сценічного танцю, до інституту вступали студенти, які спеціалізувалися на бальній хореографії, що також можна вважати закладанням фундаменту школи бальної хореографії. А вже відкриття 1994 року кафедри бальної хореографії у КНУКіМ засвідчило формальні підстави для позиціонування її як мистецько-педагогічної школи бальної хореографії.

Пріоритетні напрями роботи кафедри бальної хореографії (як мистецько-педагогічної школи) від її заснування збігалися з класичними векторами діяльності мистецько-педагогічної школи, як-от: навчальний, творчий, науковий. Саме такі напрями стали запорукою розвитку кафедри та формування продуктивного бально-танцювального середовища в Україні, чому сприяли науково-педагогічні працівники, випускники та студенти кафедри.

Не зважаючи на повсюдне захоплення спортивним (конкурсним) танцюванням, О. Касьянова обрала для реалізації у навчальному процесі стратегію розвитку сценічного танцювання. На кафедрі розроблено новітнє навчально-методичне забезпечення викладання фахових дисциплін з бальної хореографії. Потужно розвивався творчий вектор: активна сценічна діяльність студентів кафедри бальної хореографії свідчить про інтегрованість у культурно-мистецькі процеси, внесок у розбудову художньої культури, високий рівень виконавської майстерності.

Стратегічним напрямом роботи кафедри від моменту створення стала науково-дослідницька діяльність, основи якої закладено О. Касьяновою ще у 1980-х рр. Діяльність науково-педагогічних працівників під орудою О. Касьянової була спрямована на розроблення новітніх продуктивних наукових напрямів, що сприяли прогресуванню не лише дослідницької думки у сфері бальної хореографії, а й накресливали перспективні шляхи її розвитку, відкривали горизонти для подальших досліджень.

Повнота викладення матеріалів дисертації в опублікованих працях. Основні положення дисертації викладено у восьми одноосібних публікаціях (2 статті у наукових фахових виданнях України категорії «Б», 6 – праці апробаційного характеру) та одній у співавторстві (у зарубіжному науковому періодичному виданні, що індексується в наукометричній базі Scopus, де авторкою дисертації проведено огляд літератури, взято участь в опрацюванні результатів опитування та формулюванні висновків).

Наукові публікації відповідають вимогам п. 8 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії (Постанова Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 зі змінами).

Наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації.

Наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації

Статті у наукових фахових виданнях України

1. Коритна А. Школа бальної хореографії КНУКіМ у сучасному науковому дискурсі. *Культура і сучасність : альманах*. 2022. № 1. С. 94–98. <https://doi.org/10.32461/2226-0285.1.2022.262577>

2. Коритна А. Відкриття кафедри бальної хореографії в Київському державному інституті культури: соціокультурні та мистецько-педагогічні передумови. *Танцювальні студії*. 2024. Т. 7, № 2. С. 113–119. <https://doi.org/10.31866/2616-7646.7.2.2024.333042>

Стаття у періодичному науковому виданні, проіндексованому у базі даних Scopus

3. Ostroverkh T., Pavliuk T., Degtiar D., Myroniuk N., **Korytna A.**, Boichenko O. Regional choreographic schools in Ukraine: the socio-cultural and pedagogical aspects. *SPORT TK-Revista EuroAmericana de Ciencias del Deporte*. 2022. № 11 (5). <https://doi.org/10.6018/sportk.535221> (Scopus)

Наукові праці апробаційного характеру

4. Коритна А. Виявлення ролі мистецько-педагогічної школи бальної хореографії КНУКіМ у культурі України як наукова проблема. *Актуальні питання, проблеми та перспективи розвитку гуманітарних наук у сучасному соціокультурному просторі* : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, 8–9 квітня 2022 р., Київ. Київ : КНУКіМ, 2022. С. 15–18

5. Коритна А. Історико-культурні передумови становлення школи бальної хореографії КНУКіМ. *Танець і процеси ідентифікації* : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, 15–16 квітня 2022 р., Київ. Київ : КНУКіМ, 2022. С. 87–89.

6. Коритна А. Соціокультурні передумови створення кафедри бальної хореографії у Київському державному інституті культури. *Молодіжна наука КНУКіМ – 2022* : матеріали всеукраїнської звітної науково-практичної конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених, м. Київ, 24 листопада 2022 року. Київ : КНУКіМ. С. 10–12.

7. Коритна А. Формування пріоритетних напрямів діяльності кафедри бальної хореографії КНУКіМ наприкінці ХХ – на початку ХХІ ст. *Феномен культурної травми в українському та світовому хореографічному мистецтві* : матеріали міжнародної науково-практичної конференції, 21 квітня 2023, м. Київ. Київ : КНУКіМ, 2023. С. 78–80.

8. Коритна А. Становлення наукової школи кафедри бальної хореографії КДІК ім. О. Є. Корнійчука – КНУКіМ. *Актуальні питання, проблеми та перспективи розвитку гуманітарних наук у сучасному соціокультурному просторі* : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, 7–8 квітня 2023 р., Київ. Київ : КНУКіМ, 2023. С. 20–24.

9. Коритна А. Біля витоків мистецько-педагогічної школи бальної хореографії Київського національного університету культури і мистецтв. *Українізація хореографічної культури: мистецькі та педагогічні вияви* : матеріали міжнародної науково-практичної конференції, 19 квітня 2024, м. Київ. Київ : КНУКіМ, 2024. С. 56–58.

Апробація результатів дослідження відбулася на науково-практичних конференціях, як-от: загальноуніверситетській «Молодіжна наука КНУКіМ – 2022» (Київ, 2022); всеукраїнських – «Актуальні питання, проблеми та перспективи розвитку гуманітарних наук у сучасному соціокультурному просторі» (Київ, 2022; Київ, 2023); міжнародних – «Танець і процеси ідентифікації: історія і сучасність» (Київ, 2022), «Феномен культурної травми в українському та світовому хореографічному мистецтві» (Київ, 2023), «Українізація хореографічної культури: мистецькі та педагогічні вияви» (Київ, 2024), «Танець в Україні: полілог традицій та новацій (до 55-річчя кафедри хореографії Київського національного університету культури і мистецтв» (Київ, 2025).

Загальний висновок. Вважати, що дисертація Коритної Аліни Юріївни «Мистецько-педагогічна школа бальної хореографії Київського національного університету культури і мистецтв у культурі України», подана на здобуття доктора філософії, повністю відповідає вимогам МОН України, які висуваються до дисертацій, поданих на здобуття доктора філософії, а саме «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (Постанова Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 (зі змінами)) та Наказу Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 р. № 40 (зі змінами) «Про затвердження вимог до оформлення дисертації». Рекомендувати дисертацію Коритної Аліни Юріївни, подану на здобуття доктора філософії за спеціальністю 034 Культурологія, до захисту в разовій спеціалізованій раді Київського національного університету культури і мистецтв.

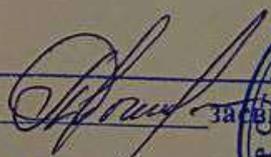
Головуюча на засіданні кафедри
івент-менеджменту та індустрії дозвілля
кандидат педагогічних наук, професор

Людмила БОЙКО

Секретар

Маріанна ГОЛОВКОВА

«15» серпень 2025 р.

Підписи 	завідник
Начальник ВК	
«15» <u>серпень</u> 2025 р.	

ВІДДІЛ
КАДРІВ

МОНІТОРИНГ
ІНТЕРНЕТ-ПОРТАЛ
ІНФОРМАЦІЙНИЙ КОЛ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВ
ОСВІТИ І НАУКИ
У К Р А І Н І